

Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2011 році

Назва емітента	Обсяг випуску, млн. грн.	Частка у загальному обсязі емісій, %
ТОВ «ЕСУ»	5 300,00	14,75
ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання»	2 400,00	6,68
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	2 000,00	5,57

Джерело: Український фондовий ринок у 2011 році: впевненість, стійкість та зростання. – Режим доступу : http://nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1340015412.pdf

вання позитивної публічної кредитної історії, що значно підвищує довіру до цінних паперів із боку інвесторів і в подальшому дозволяє здійснювати нові позики на більш вигідних для емітента умовах. Умовою ефективного функціонування ринку корпоративних облігацій є розвиток його інфраструктури. Інвесторами в ці інструменти могли б стати інвестиційні фонди та недержавні пенсійні фонди.

IV. Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити такі висновки. Довгостроковий позиковий капітал для більшості вітчизняних підприємств залишається недоступним. Залучення позикового капіталу суб'єктами господарювання є фрагментарним. Вирішення вищезгаданих нами проблем, що перешкоджають розвитку банківського інвестиційного кредитування, фінансового лізингу та випуску боргових зобов'язань – облігацій, дасть змогу забезпечи-

ти підприємствам можливість оновлювати основні засоби за рахунок позикових джерел, прискорювати розвиток стратегічно важливих галузей. У залежності від власних економічних позицій підприємства матимуть змогу обрати для себе ефективне, дешеве і доступне джерело формування позикового капіталу.

Предметом подальших досліджень у цьому напрямку стане визначення найефективнішого джерела формування необхідних додаткових кредитних ресурсів підприємства, що передбачає визначення доцільності залучення позикового капіталу, використання якого дало б позитивний економічний ефект.

The sources of loan capital companies are investigated in this article. The current state and problems of their use are analyzed. The ways their solutions are proposed.

УДК 330.322.011

Ємець О. І.

ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У РЕГІОНІ

У статті проведено аналіз інвестиційної діяльності в Івано-Франківській області, а також виявлено чинники, що позитивно впливають на ефективність інвестиційної діяльності.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, чинники підвищення ефективності.

I. Вступ. Важливе значення при управлінні інвестиційною діяльністю надається покращенню ефективності та поліпшенню інвестиційного іміджу області, що забезпечить збільшення надходжень капіталу в її економіку. Це стане рушієм економічного зростання регіону та до-

зволить більш ефективно та оперативно розв'язувати проблеми соціально-економічного розвитку.

З метою підвищення конкурентоспроможності, прибутковості та рівня продуктивності суб'єктів господарювання доцільно реалізувати ряд проектів у туристичній галузі, паливно-енергетичному комплексі, деревообробці, будіндустрії, переробній та інших галузях.

Дані проблеми висвітлюють багато науковців, а серед них: Бень Т. [1], Бондар М. І. [2], Бутко М. П. [3], Дацій Н. В. [4], Довбня С. Б. [5], Орлова П. А. [6], Хотомлянський О. [7], Чернікова О. В. [8].

Проте, досі не виокремлено чинники, що впливають на підвищення ефективності інвестиційних процесів у регіоні.

II. Постановка завдання. В області є яскраві приклади результативного застосування як іноземного, так і вітчизняного капіталу. Інвестори реалізують низку ефективних проектів на таких підприємствах, як ВАТ “Івано-Франківськцемент”, ТОВ “Уніплит”, ТОВ “Скорзоне-ра”, ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття”, та багатьох інших. Постійно зростаючі обсяги коштів населення вкладаються у “зелений” туризм, будівництво, сферу послуг, інші види економічної діяльності.

Інвесторами області є нерезиденти з 56 країн світу, капітал інвестовано у понад 420 підприємств. Рішенням обласної ради від 16.07.2010 р. № 113-39/2010 затверджено «Положення про стимулювання діяльності інвесторів шляхом прискореного виділення їм земельних ділянок, що перебувають у державній чи комунальній власності для розвитку туристично-спортивної, рекреаційної та іншої пріоритетної індустрії та інфраструктури.

Область пропонує потенційним інвесторам:

- ✓ для спорудження екологічно безпечних підприємств понад 80 земельних ділянок (об’єктів інвестування) загальною площею 500 га;

- ✓ для впровадження новітніх технологій 650 тисяч квадратних метрів вільних виробничих площ;

- ✓ для реалізації спільних інвестиційних проектів в різних сферах економічної діяльності понад 80 інвестиційних пропозицій.

III. Результати. В економіку області іноземними інвесторами вкладено 15,5 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій у січні-березні 2012 р.

Обсяг унесених з початку інвестування в економіку області прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 квітня 2012 р. становив 653,1 млн. дол., у розрахунку на одну особу населення – 474,2 долара. Порівняно з обсягом на початок 2012 р. він збільшився на 4,7%. З країн ЄС внесено 563,4 млн. дол. інвестицій (86,3% загального обсягу акціонерного капіталу), із країн СНД – 11,0 млн. дол. (1,7%), з інших країн світу – 78,7 млн. дол. (12,0%).

Приріст іноземного акціонерного капіталу в економіці області, з урахуванням його утрат і курсової різниці, у січні-березні 2012 р. становив 29,1 млн. дол.

Інвестиції надійшли в область від нерезидентів із 53 країн світу. До 5 основних країн-

інвесторів, на які припадає понад 75% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Нідерланди – 213,9 млн. дол., Кіпр – 158,3 млн. дол., Італія – 42,0 млн. дол., Сербія – 39,6 млн. дол., Данія – 38,6 млн. дол.

Привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства промисловості, куди спрямовано 506,4 млн. дол., у т.ч. переробної – 486,8 млн. дол., з них хімічної та нафтохімічної – 219,3 млн. дол., з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 121,6 млн. дол., машинобудування – 42,3 млн. дол., легкої промисловості – 20,4 млн. дол., виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції – 16,9 млн. дол., з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, – 13,3 млн. дол.

У підприємства сільського господарства, мисливства, лісового господарства вкладено 93,3 млн. дол., в організації, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, – 25,6 млн. дол., торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 16,9 млн. дол., будівельної діяльності – 6,8 млн. дол., з діяльності транспорту та зв’язку – 1,2 млн. дол.

Найбільші обсяги іноземних інвестицій зосереджені на підприємствах міст Калуша (272,2 млн. дол., або 41,7% загального обсягу інвестицій) та Івано-Франківська (206,1 млн. дол., або 31,6%). Серед районів області значна частка капіталу нерезидентів залучена в економіку Тисменицького (6,4%), Калуського (5,1%) та Рогатинського (4,1%) районів.

У січні-червні 2011р. в економіку області інвесторами вкладено 139 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал). Інвестування здійснювалось у вигляді рухомого і нерухомого майна (79,8% вкладеного обсягу) та грошових внесків (20,2%). У той же час капітал нерезидентів зменшився на 1,9 млн. дол.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал), внесених в економіку області, на 1 липня 2011р. становив 679,6 млн. дол., у розрахунку на одну особу населення – 493,3 долара. Приріст іноземного акціонерного капіталу, з урахуванням вилучення, утрат, курсової різниці, склав 167,1 млн. дол., порівняно з обсягом інвестицій на початок 2011р. він збільшився на 32,6%.

Інвесторами області є нерезиденти з 55 країн світу. До п’яти основних країн-інвесторів, на які припадає 78,1% загального обсягу прямих інве-

стицій, входять: Нідерланди – 225,1 млн. дол. (33,1%), Кіпр – 153,9 млн. дол. (22,6%), Польща – 69,1 млн. дол. (10,2%), Сербія – 42,7 млн. дол. (6,3%), Данія – 40,0 млн. дол. (5,9%).

Значний капітал внесено нерезидентами у підприємства промисловості – 513,3 млн. дол., у т. ч. переробної – 494,5 млн. дол., з них хімічної та нафтохімічної – 236,8 млн. дол., з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 127,2 млн. дол., машинобудування – 25,8 млн. дол., легкої промисловості – 22,2 млн. дол., з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, – 19,6 млн. дол.

У підприємства сільського господарства, мисливства, лісового господарства вкладено 84,5 млн. дол., фінансової діяльності – 41,2 млн. дол., в організації, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, – 14,8 млн. дол., будівництва – 14,0 млн. дол., торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 9,8 млн. дол.

Заборгованість українських підприємств за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (боргові інструменти) перед прямими іноземними інвесторами на 1 липня 2011р. становила 123,6 млн. дол. Найбільші обсяги зобов'язань за борговими інструментами перед прямими інвесторами з Кіпру (47,9 млн. дол.) та Італії (38,3 млн. дол.).

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 липня 2011 р. склав 803,2 млн. дол.

Проведені дослідження дозволили виявити чинники, що уповільнюють інвестиційні процеси в області (таблиця 1), адже спостерігалось зниження активності, спричинене наслідками світової фінансово-економічної кризи.

Мають місце також інші проблеми, без вирішення яких неможливо суттєво поліпшити інвестиційний клімат.

Незважаючи на відкриття в деяких містах області «єдиних офісів» для реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, процес реєстрації та здійснення післяреєстраційних процедур ще не відповідає вимогам часу.

Відомчий характер, суперечливість норм і правил, що служать критерієм при прийнятті рішень про надання дозволів (або відмову в такому наданні); складність формування на основі чинних нормативних актів чіткого уявлення про всі етапи конкретної дозвільної процедури та кількість структур, що беруть у ній участь, затрати часу і вартість процесу – ось далеко не повний перелік проблем дозвільної системи.

Аналіз чинного законодавства, досвід інших країн та експертні висновки відповідних державних органів показують, що створити ефективно функціонуючу систему надання дозволів можна лише на основі її системної реформи.

Незважаючи на наявність значного потенціалу нашої області її привабливість залишається на достатньо низькому рівні. Тому потрібно докласти максимум зусиль для створення сприятливого інвестиційного клімату – лише так можна збільшити обсяги інвестицій у виробництво.

Таблиця 1

Чинники, що впливають на ефективність інвестиційних процесів

Чинники прискорення інвестиційних процесів	Чинники сповільнення інвестиційних процесів
сприяння інвесторам	політична нестабільність
покращення інформаційної інфраструктури	відсутність доступу до фінансування
забезпечення прозорості умов отримання кредиту	корупція
спрощення процедури організації та оформлення бізнесу	надмірна бюрократія
залучення іноземного капіталу	нерозвиненість інфраструктури
корегування законодавчих актів	низька ефективність трудових кадрів
посилення захисту прав власності	податкова і амортизаційна політика
спрощення митного регулювання	нестабільність валюти

Прискоренню розвитку промисловості в нашій області за рахунок активізації інвестиційних процесів сприятимуть наступні чинники (таблиця 1). Нами запропоновано наступні заходи, що будуть сприяти підвищенню ефективності інвестиційних процесів:

– створення сприятливих умов для діяльності інвесторів через реалізацію комплексу заходів, спрямованих на документальне затвердження можливостей реалізації нових інвестиційних проектів (через схеми планування територій, генеральні плани населених пунктів, плани зонування території, паспорти земельних ділянок тощо);

– покращення інвестиційного іміджу області шляхом розкриття привабливих для потенційних інвесторів переваг області;

– підвищення рівня управління інвестиційною діяльністю в області за допомогою підвищення фахового рівня керівників підрозділів та спеціалістів органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування, до компетенції яких належать питання реалізації державної інвестиційної політики (інвестування в розвиток людського потенціалу).

ІV. Висновки. Інвестиційними пріоритетами області на сьогоднішній день є:

- ✓ виробництво та перероблення екологічно чистої сільськогосподарської продукції;
- ✓ створення індустріальних (промислових) парків;
- ✓ туристично-рекреаційний комплекс;
- ✓ транспортно-логістична інфраструктура;
- ✓ енергозберігаючі технології та альтернативна енергетика.

При цьому слід звернути увагу на вищенаведений перелік чинників, які будуть впливати на наступні напрями роботи.

Одним із перших буде поліпшення іміджу області як території для вкладання капіталу. Інвестору необхідно запропонувати вигідніші умови для надходження і реалізації інвестицій, показати об'єктивні переваги Івано-Франківщини, використання яких буде передумовою успішної бізнесової діяльності. Образ динамічної, з добре розвинутим потенціалом економіки регіону, інформація про реалізацію інвестиційних проектів, участь в них іноземних партнерів – все це сприятливо впливає на позитивні економічні результати.

Одна з вагомих складових іміджу області буде залежати від стану реалізації конкретних проектів. Ефективна регіональна інвестиційна

політика передбачає використання бюджетних інвестицій як засобу створення первинних умов для залучення приватного капіталу у розвиток пріоритетних галузей економіки. Таким шляхом можна реалізовувати важливі для певних територій інфраструктурні проекти.

Необхідно системно поліпшувати відносини влади та недержавного сектора на засадах взаємовигідного партнерства. Перспективною формою співпраці можуть стати угоди про довгострокову взаємодію між підприємствами та відповідними органами місцевого самоврядування. Підписання інвестиційних контрактів, створення спільних підприємств, врахування пропозицій інвесторів під час розроблення місцевих містобудівних програм та генеральних планів забудови населених пунктів, пайова участь разом з інвестором у капіталі приватизованих комунальних підприємств – все це сприяє тісній взаємодії партнерів і зумовлює взаємне пристосування до умов, що висуваються внутрішнім та зовнішнім інвестиційними ринками.

Серед інших можуть надаватись пільги нефінансового характеру. Наприклад, поліпшення інженерно-технічної інфраструктури територій для їх забудови, надання об'єктів інвестування, землі, інфраструктури в оренду чи користування за пільговими цінами, сприяння у реалізації проектів, надання консультативних послуг, забезпечення необхідною інформацією тощо.

Система регіональних критеріїв для надання пільг інвесторам може базуватись на ознаках пріоритетності проектів, таких як запровадження перспективних ресурсозберігаючих і екологічно безпечних технологій, виробництво конкурентоспроможної експортної та імпортозамінної продукції, раціональне використання місцевої сировини, розвиток наукомістких виробництв, інвестування інфраструктурних об'єктів (інженерні комунікації, шляхи сполучення, об'єкти транспортно-логістичного комплексу тощо).

Пріоритетними можуть бути також проекти, які реалізуються на територіях з низьким показником рівня соціально-економічного розвитку, поліпшують структуру економіки території, модернізують існуючу інженерно-технічну інфраструктуру, незадіяні матеріальні і трудові ресурси.

Об'єктивним є зростання зацікавленості інвесторів до придбання земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Тут стратегічно важливо забезпечити прискорення підго-

товки земельних ділянок до продажу на конкурсних засадах та спрощення пов'язаних з цим дозвільних процедур.

Через відсутність коштів на сьогодні не завершено розроблення схеми планування території області, що має стати основою для використання можливостей інженерно-транспортної інфраструктури регіону, а також для виконання проектних робіт, спрямованих на впровадження інфраструктурних інвестиційних проектів. Нагальною є також проблема розроблення містобудівної документації по області, схем планування територій районів, генеральних планів міст обласного та районного значення, селищ міського типу.

Враховуючи практичну складність вирішення питань дозвільного характеру на цьому етапі та необхідність оперативного реагувати на пропозиції і звернення інвесторів про ускладнення в їх діяльності, доцільно було б, за бажанням інвесторів, забезпечувати супровід проектів відповідальними представниками органів виконавчої влади.

Серед засобів конкуренції в боротьбі за інвестиції особливої ваги набирають інфраструктурні послуги, що забезпечують ефективну діяльність інвесторів. В області потрібно впроваджувати комплекс послуг з метою сприяння інвесторам на всіх етапах їх діяльності – від прийняття рішень про інвестування до здійснен-

ня безперешкодної роботи. Ці заходи доцільно реалізовувати на всіх рівнях місцевого управління.

1. Бень Т. До визначення економічної ефективності інвестицій / Т. Бень // Економіка України. – 2007. – № 4. – С.12-20.

2. Бондар М. І. Стан та вдосконалення аналізу ефективності інвестицій / М. І. Бондар // Економіка та держава. – 2008. – № 2. – С. 8-12.

3. Бутко М. П. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестицій у регіональних господарських системах / М. П. Бутко, О. Ю. Акименко // Регіональна економіка. – 2010. № 1. - С.39-47.

4. Дацій Н. В. Методичний підхід до оцінки соціальної ефективності інвестицій / Н. В. Дацій // Економіка та держава. – 2005. – № 10. – С.22-25.

5. Довбня С. Б. Новий підхід до оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів / С. Б. Довбня, К. - А. Ковзель // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С.62-72.

6. Орлова П. А. Визначення ефективності реальних інвестицій / П. А. Орлова // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С.51-57.

7. Хотомлянський О. Порівняння методів визначення економічної ефективності інвестицій / О. Хотомлянський, П. Знахуренко // Економіка України. – 2007. № 6. - С. 82-87.

8. Чернікова О. В. Інвестиційний процес в економіці країни як визначальний чинник економічного розвитку / О. В. Чернікова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9. – С.83-87.2.

The article analyzes investment Ivano-Frankivsk region, and identified factors that positively affect the efficiency of investment.

УДК 657.37:330.142

Шкроміда В. В.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПОЗИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ

Обґрунтовано необхідність формування нематеріальних активів з метою зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку. Розглянуто існуючі проблеми здійснення обліково-аналітичних процедур створення і використання нематеріальних активів, які виникають у ході здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Ключові слова: підприємство, нематеріальні активи, управління, облік, аналіз, ділова репутація, конкурентні позиції.

І. Вступ. Дедалі більшого укорінення у вітчизняній економіці набувають процеси

мінливості умов для функціонування господарюючих суб'єктів та, відповідно, динамічності відносин між ними. Як наслідок, це призводить до складності ведення бізнесу. Посилюється невизначеність перспективи діяльності, на зміну закономірним явищам ринкового середовища приходять випадкові і неконтрольовані, загострюється боротьба за споживача та за збереження частки на відповідному ринку. З огляду на це, вважаємо, єдиною панацеєю для зміцнення «іммунітету» і стійкості сучасного підприємства перед наведеними дестабілізуючими процесами є формування конкурентних переваг та їх нарощення у майбутньому.